

Harrie van der Vliet: 'Bij dynamisch voeren bepaal je op saldo óf de koe de piekproductie gaat halen'

Voeren op potentie succesvol

Uit een analyse van ForFarmers blijkt conform de verwachtingen dat dynamisch voeren een verhoging van het saldo oplevert. Verrassender zijn het vlakke conditieverloop en de betere vruchtbaarheidsskengetallen. Ruim vijfhonderd Nederlandse bedrijven voeren inmiddels dynamisch.

tekst **Florus Pellikaan**

Voedingsadviseurs en melkveehouders waren bij de introductie van dynamisch voeren, twee jaar geleden, niet onverdeeld positief. Jarenlang was de enige basis van de veevoeding het invullen van de behoefte die een koe bij een bepaalde melkproductie heeft. Die gedachte gaat bij dynamisch voeren geheel overboord. Per koe wordt bepaald wat het rendement is van een extra kilo brok. Nu, twee jaar later, voeren in Nederland inmiddels ruim vijfhonderd melkveebedrijven dynamisch. Het wiskundige model achter dynamisch voeren is ontwikkeld door Livestock Research van Wageningen Universiteit. Agrarisch automatiseerder Agrovision vormde het rekenmodel om tot een pasklaar programma voor de melkveehouderij en kreeg daarvoor de benodigde voedingskennis aangereikt door Agri-firm (voor de fusie) en ForFarmers. Deze mengvoederleveranciers zijn ook als eerste met het model de markt op gegaan. Sinds 1 januari 2010 hebben beide leveranciers niet meer de exclusieve rechten van het programma en zijn er meer voederleveranciers officieel erkend.

Uitdagen en reactie meten

Vanuit ForFarmers was Harrie van der Vliet, diertakspecialist rundveehouderij, van begin af aan bij dynamisch voeren betrokken. 'Het heeft nogal wat veehouders hoofdbrekens bezorgd. Die dachten saldboer te zijn en meldden zich direct aan. Hun beleving bij saldo was heel an-

ders dan de werkelijkheid van het model. Een hoge productie nastreven en de kosten wat in de hand houden is niet hetzelfde als saldogericht voeren.' Richard Dijkstra, productmanager bij ForFarmers, vult aan: 'Het principe van het programma is dat iedere koe wordt gevoerd op potentie. Het daagt de koe uit, meet de reactie op een kilo brok en bevest aan de hand van de melk- en voerprijs of de koe de betreffende kilo brok wel of niet krijgt.' De eerste drie weken van de lactatie is de brokgift regulier. Deze wordt langzaam opgebouwd naar de maximale gift. Na drie weken begint het dynamisch voeren. Na twee jaar ervaring leek de tijd rijp voor een analyse van de resultaten bij de ruim tweehonderd klanten van ForFarmers die deelnemen. De technische en economische resultaten van deze bedrijven zijn vergeleken met de overige klantengroep. Daarnaast hebben drie studenten van CAH Dronten op dertig dynamisch voerende bedrijven in de periode van juni tot oktober 2010 de conditie van de koeien gescoord. 'We kregen veelvuldig het verwijt van mensen die dit systeem niet gebruikten dat het slecht zou zijn voor de conditie en de vruchtbaarheid', vertelt Dijkstra. 'De basisregel in de voeding is dat je de krachtvoergift tot tachtig dagen na afkalven constant moeten houden anders krijgt de koe een energietekort. Dynamisch voeren houdt daarmee geen rekening en toch zijn de resultaten positief.'

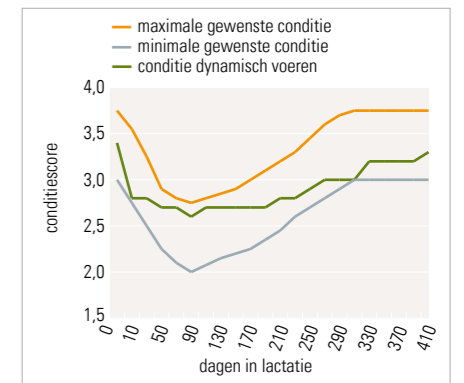
Een krachtvoercomputer en elektronische melkmeters zijn voor dynamisch voeren onmisbaar

Het conditieverloop van de koeien op de dertig bedrijven die dynamisch voeren is weergegeven in figuur 1 en uitgezet tegen de minimaal en maximaal gewenste conditie zoals die in de voeding worden gebruikt. 'Ik heb nog nooit zo'n vlakke conditiecurve gezien', stelt Van der Vliet, die er ook een verklaring voor heeft. 'Bij de traditionele krachtvoerverstrekking brengen we een koe eerst naar de piekproductie en als ze daar eenmaal is, knijpen we de krachtvoerkraan dicht. Vervolgens ontstaan de problemen. Bij dynamisch voeren bepaal je op basis van het saldo of de koe de piekproductie gaat halen. Door een koe vóór de piekproductie te beperken in de krachtvoergift, omdat bijvoorbeeld de melkprijs laag is, krijgt ze geen negatieve energiebalans omdat ze de piekproductie niet bereikt.'

Betere vruchtbaarheid

Uit de technische en economische resultaten van de ForFarmers-bedrijven die in 2009 en 2010 deelnamen aan dynamisch voeren, blijkt dat het voersysteem een positief effect heeft op de kilo's melk, kilo's vet en kilo's eiwit (tabel 1). Voor vruchtbaarheid scoren de bedrijven die dynamisch voeren iets beter. Harrie van der Vliet: 'De verklaring daarvoor is het conditieverloop. De wisseling van conditie is de grootste bedreiging voor levensduur en vruchtbaarheid. Al voordat een koe gaat vervetten, beperkt dynamisch voeren de krachtvoergift omdat het saldo van een kilo krachtvoer enige tijd daarvoor al is gedaald. Als veehouder kun je nooit zo snel op het vervetten van een koe reageren.'

De resultaten in de tabel maken duidelijk dat bij dynamisch voeren de kilogrammen meetmelk uit ruwvoer stijgen

Figuur 1 – Conditieverloop dynamisch gevoerde koeien ten opzichte van de maximaal en minimaal gewenste conditie

en dat het aantal kilo's krachtvoer per 100 kilo meetmelk daalt. Uiteraard dalen hierdoor de krachtvoerkosten en stijgt het saldo. In 2009 bedroeg het saldooverschil 13 eurocent en in 2010 20 eurocent per 100 kilo meetmelk. Bij de introductie van dynamisch voeren werd tot wel 50 eurocent saldo winst verwacht. 'In het begin hebben we dit ook gerealiseerd, maar naarmate de deelnemersgroep groeit, is het saldooverschil wat gedaald', vertelt Dijkstra. 'Als een veehouder het quotum niet dreigt vol te melken, kan hij bijvoorbeeld de melkprijs in het systeem verhogen. Hierdoor besluit het model sneller om een koe meer brok te geven. Dit vertekent het saldooverschil, maar overeind blijft dat brok binnen het koppel op de meest efficiënte wijze wordt verdeeld.'

Introductie in België

Volgens Dijkstra wegen de opbrengsten daarom in alle gevallen op tegen de jaarkosten van 100 euro per bedrijf en 2,75 euro per koe. Om dynamisch te kunnen voeren, zijn elektronische melkmeters, een krachtvoerbox en een systeem dat beide koppelt noodzakelijk. 'Vooral veehouders die wat uit handen kunnen geven, bereid zijn voerkeuzes te accepteren en die te controleren, zijn geschikt om dynamisch te voeren. Wil een veehouder per se boven aan de productielijsten staan of moet een bepaalde koe een kilo brok meer omdat ze mooi is, dan is die veehouder minder geschikt.' Agrovision is druk bezig om het systeem ook in het buitenland weg te zetten. Sinds kort is de Belgische voederleverancier Quartes ermee van start gegaan. Voor het Nederlandse systeem staan nieuwe innovaties op het punt van introductie. Vanaf komend voorjaar is het mogelijk om het krachtvoersaldo per koe te bepalen en maken ook ruwvoerprijzen onderdeel uit van het model. |

Tabel 1 – Vergelijking van technische en economische resultaten tussen ForFarmers-klanten die dynamisch voeren en die niet dynamisch voeren

	dynamisch voeren		niet dynamisch voeren		verschil	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
aantal koeien	80	85	70	71	10	14
kg melk, rollend jaargem.	8.605	8.681	8.460	8.600	145	81
% vet, rollend jaargem.	4,43	4,42	4,45	4,47	-0,02	-0,05
% eiwit, rollend jaargem.	3,53	3,53	3,55	3,56	-0,02	-0,03
kg vet, rollend jaargem.	381	383	376	384	5	-1
kg eiwit, rollend jaargem.	304	306	300	306	4	0
gemiddeld celgetal	211	198	205	205	6	-7
verwachte tussenkalf tijd	424	410	433	418	-9	-8
interval afkalven-1e inseminatie	90	90	94	94	-4	-4
aantal inseminaties/dracht	2,34	2,31	2,38	2,34	-0,04	-0,03
kg meetmelk uit ruwvoer/koe/dag	14,28	14,67	13,13	14,02	1,15	0,65
kg krachtvoer/100 kg meetmelk	20,2	20,7	22,6	21,8	-2,43	-1,15
voerkosten/100 kg meetmelk	4,55	4,66	4,97	4,88	-0,42	-0,22
saldo per 100 kg meetmelk	22,41	28,57	22,28	28,37	0,13	0,20